

მსოფლიო მემკვიდრეობის 44-ე კომიტეტის რეზოლუცია (ამონარიდი)

47. გელათის მონასტერი (საქართველო) (C710bis)

მსოფლიო მემკვიდრეობის ნუსხაში შეტანის წელი 1994

კრიტერიუმები (iv)

მსოფლიო მემკვიდრეობის საფრთხეში მყოფი ძეგლების ნუსხაში შეტანის წელი (წლები) 2010-2017

ბაგრატის კათედრალის ნაგებობის მნიშვნელოვანი ნაწილის რეკონსტრუქციის ფარგლებში განხორციელებული შეუქცევადი ჩარევები

კომიტეტის წინა გადაწყვეტილებები იხ. გვერდი: <http://whc.unesco.org/en/list/710/documents/>

საერთაშორისო მხარდაჭერა

დამტკიცებული მოთხოვნები: 0

დამტკიცებული თანხა: USD 0

დეტალებისთვის იხილეთ გვერდი: <http://whc.unesco.org/en/list/710/assistance/>

იუნესკოს ბიუჯეტგარეშე ფონდები

არ არის ცნობილი

წინა მონიტორინგის მისიები

2003 წლის ნოემბერი, 2008 წლის ივნისი, 2010 წლის მარტი, 2012 წლის აპრილი: მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრის / ICOMOS-ის (ძეგლებისა და ღირსშესანიშნავი ადგილების საერთაშორისო საბჭო) ერთობლივი რეაქტიული მონიტორინგის მისიები; 2014 წლის ოქტომბერი: გელათის მონასტერზე ICOMOS-ის ტექნიკური შეფასების მისია; 2015 წლის იანვარი: ICOMOS-ის საკონსულტაციო მისია

წინა ანგარიშებში იდენტიფიცირებული ძეგლზე ზემოქმედების ფაქტორები

- ძეგლების ინტერიერისა და ექსტერიერის საკონსერვაციო სამუშაოების ზოგადი საჭიროება
- გელათის მონასტრის მიმდებარედ ვიზიტორთა ცენტრის მშენებლობა
- ბაგრატის კათედრალის ნაგებობის მნიშვნელოვანი რეკონსტრუქცია (დასრულებულია)
- არასაკმარისი კოორდინაცია საქართველოს ეკლესიასა და ეროვნულ უწყებებს შორის (საკითხი გადაწყვეტილია)
- კოორდინირებული მართვის სისტემის არარსებობა (საკითხი მოგვარებულია)
- წყალი (წვიმა და მიწისქვეშა, გრუნტის წყლები)

საილუსტრაციო მასალისთვის იხილეთ: <http://whc.unesco.org/en/list/710/>

მიმდინარე საკონსერვაციო საკითხები

2019 წლის 29 ნოემბერს წევრმა ქვეყანამ წარადგინა ანგარიში კონსერვაციის მდგომარეობის შესახებ, რომლის რეზიუმეც შეგიძლიათ იხილოთ ბმულზე: <http://whc.unesco.org/en/list/710/documents/>. ანგარიში მოიცავს ინფორმაციას მსოფლიო მემკვიდრეობის კომიტეტის 41-ე სესიაზე მიღებული გადაწყვეტილების საპასუხოდ წევრი ქვეყნის მიერ განხორციელებული ღონისძიებების შესახებ (კრაკოვი, 2017), როგორც ეს ქვემოთ არის მოყვანილი:

- დადგენილია წლიური ბიუჯეტი გრძელვადიანი დაცვის პროგრამებისთვის;
- დასრულებულია სარესტავრაციო და სტაბილიზაციის სამუშაოები;
- დაწყებულია ღვთისმშობლის ეკლესიის სტრუქტურული მდგრადობის უწყვეტი ციფრული მონიტორინგი;
- მიღებულია გადაწყვეტილება, რომ ბერების განთავსება გაგრძელდება ობიექტზე არსებულ საცხოვრებელ სახლში;

- საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის მონაცემთა მართვის გეოსაინფორმაციო სისტემა და GIS პორტალი ხელმისაწვდომი გახდა საზოგადოებისთვის;
- საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს (NACHP) კულტურული მემკვიდრეობის საბჭოს ფარგლებში უზრუნველყოფილია მონაწილეობითი პროცესი;
- მთავრობის განკარგულების საფუძველზე შეიქმნა საქართველოს მსოფლიო მემკვიდრეობის დაცვის საბჭო, რომელიც მოიცავს მთავარი დაინტერესებული მხარეების წარმომადგენლობას;
- 2017-2021 წლების მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებული მართვის კომიტეტი არ შექმნილა;
- წევრი ქვეყანა ემუხრება დახმარებას მონიტორინგის ინდიკატორების შემუშავებაში. 2020 წლის 4 სექტემბერს წევრმა ქვეყანამ მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს აცნობა, რომ ღვთისმშობლის სახელობის ეკლესიის ახლად მოწყობილი კრამიტის გადახურვა დაზიანდა, რაც იწვევდა წვიმის წყლით კედლის მხატვრობის, მოზაიკისა და ქვის ნაკეთობების დაზიანებას. ასევე, აღინიშნა წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესიაში ტენიანობასთან დაკავშირებული მუდმივი პრობლემები.

მდგომარეობის გამოსასწორებლად განხორციელებული ღონისძიებები:

- კედლის მხატვრობისა და მოზაიკის მონიტორინგისა და ანგარიშგების პროგრამა;
- უშუალოდ ღვთისმშობლის ეკლესიის სახურავზე თუნუქის საფარის დროებით მოწყობა;

წევრმა ქვეყანამ დახმარება ითხოვა მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრისა და მრჩეველი ორგანოსგან ამ საკითხის სასწრაფოდ გადასაჭრელად. ასევე, წარმოადგინა დამატებითი ინფორმაცია, რომელიც მოიცავდა ღვთისმშობლის ეკლესიაზე დროებითი გადახურვის მოწყობის პროექტს, რაზეც ტექნიკური დასკვნა მოგვარდა ICOMOS-მა.

წევრმა ქვეყანამ წარმოადგინა დამატებითი დოკუმენტაცია, სადაც აღწერილია ICOMOS-ის ტექნიკურ დასკვნაზე საპასუხო ქმედებები. 2021 წლის 1 აპრილს მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრთან და მრჩეველ ორგანოებთან ონლაინ შეხვედრის შემდეგ, წევრმა ქვეყანამ ხაზი გაუსვა, სამომავლო გადაუდებელი ღონისძიებების განხორციელებისთვის სპეციფიკური ექსპერტიზის საჭიროებას და წარმოადგინა თანამშრომლობის ჩარჩო მეთოდოლოგიური დახმარებისთვის.

მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრის, ICOMOS-ისა და ICCROM - ის ანალიზი და დასკვნები

წევრმა ქვეყანამ მრავალი მისასაღმებელი ნაბიჯი გადადგა კომიტეტის წინა გადაწყვეტილებების გადასაჭრელად, რაც მიზნად ისახავდა ძეგლის მართვის სისტემის აღსრულებას, მათ შორის, მის მონიტორინგს. სამწუხაროდ, განხორციელებული საკონსერვაციო ქმედებებიდან ყველა წარმატებული არ აღმოჩნდა. ღვთისმშობლის სახელობის ეკლესიაში ახლახანს მოწყობილი კრამიტის გადახურვების წარუმატებლობამ და წმინდა გიორგის ეკლესიაში ტენიანობის მუდმივმა პრობლემამ გამოიწვია ორივე ეკლესიის კედლის მხატვრობისა და მოზაიკის დაზიანება, რაც უარყოფით გავლენას ახდენს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის გამორჩეულ უნივერსალურ ღირებულებაზე (OUV). შესაბამისად, ამ პრობლემების მოსაგვარებლად წევრი ქვეყნის თანამშრომლობა მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრთან და საკონსულტაციო ორგანოებთან მისასაღმებელია.

წევრი ქვეყნის მიერ ღვთისმშობლის ეკლესიის გადახურვაზე დროებითი სახურავის მოწყობა მისასაღმებელია, მაგრამ საჭიროა ისეთი გადაწყვეტილების მიღება, რომელიც შესაძლებელს გახდის ხელახლა გადახურვის მოწყობის პარალელურად ეკლესია დაცული იყოს. წევრმა ქვეყანამ წარმოადგინა წინადადებები ეკლესიის გადახურვის გასაუმჯობესებლად, რომელიც განიხილა ICOMOS-მა, და რომელმაც გასცა რეკომენდაცია წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესიის სასწრაფოდ გადახურვასთან დაკავშირებით, ისე, რომ ნაგებობა დაცული იყოს წვიმისა და თოვლისაგან და პარალელურად შესაძლებელი იყოს საკონსერვაციო სამუშაოების

გაგრძელება.

ეს პრობლემები ამდაფრებს ამ ძეგლის მყიდვე კონსერვაციულ მდგომარეობას. სამწუხაროა, რომ ეს ვითარება ასე სწრაფად შეიქმნა მას შემდეგ, რაც ძეგლი 2017 წელს მსოფლიო კულტურული მემკვიდრეობის საფრთხეში მყოფ ძეგლთა ნუსხიდან ამოიღეს (გადაწყვეტილება 41 COM 7A.20). ჯერ კიდევ არ არის რეაგირება კომიტეტის 2017 წლის გადაწყვეტილების ზოგიერთ მოთხოვნაზე, რომელიც ეხება ობიექტის საზღვრის მნიშვნელოვან ცვლილებას (41 COM 8B.31) და რომელთა განხორციელებაც ახალი პრობლემების გადაჭრის მექანიზმებსაც გვთავაზობს. ეს მოიცავს მოთხოვნას, რომ დაინერგოს კონსერვაციის პროცესის დოკუმენტაციის სისტემა. ამიტომ რეკომენდებულია, რომ კომიტეტმა წევრ ქვეყანას მოსთხოვოს დაუყოვნებლივ შეიმუშავოს ხარჯთაღრიცხვიანი კონსერვაციის პროგრამა, რომელიც მოიცავს ძეგლის მონიტორინგს, კვლევასა და განხორციელებას, ორი ეკლესიის მთლიანი კედლის მხატვრობის, მოზაიკისა და ქვის ნაკეთობების ჩათვლით და წარუდგინოს იგი მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს მრჩეველი ორგანოების მიერ განსახილველად. კომიტეტმა შესაძლოა მოუწოდოს საერთაშორისო საზოგადოებას, ტექნიკური და ფინანსური დახმარება გაუწიოს წევრ ქვეყანას ამ ძეგლის დასაცავად დამტკიცებული საკონსერვაციო გეგმის შესაბამისად.

დამატებითი ინფორმაციაა საჭირო იმის შესახებ, თუ მონიტორინგის რომელი ინდიკატორები გამოყენება გამორჩეული უნივერსალური ღირებულების (OUV) ატრიბუტების მონიტორინგისთვის. სამგანზომილებიანი სტრუქტურული მონიტორინგის სისტემა, რომელიც უკვე გამოიყენება ღვთისმშობლის ეკლესიისთვის, უნდა გავრცელდეს წმინდა გიორგის სახ. ეკლესიაზე და კომპლექსში შემავალ სხვა მნიშვნელოვან ნაგებობებზეც. საქართველოს მსოფლიო მემკვიდრეობის დაცვის საბჭოს დაარსება მისასაღმებელია. თუმცა, გაუგებარი რჩება, თუ იმოქმედებს, ან როგორ იმოქმედებს ეს საბჭო, როგორც ძეგლის საკოორდინაციო კომიტეტი, კომიტეტის მოთხოვნის შესაბამისად (41 COM 8B.31). მისასაღმებელი იქნებოდა განახლებული ინფორმაცია ამ საბჭოს საქმიანობების შესახებ ძეგლის არსებული საკონსერვაციო გამოწვევების გადაჭრის თვალსაზრისით. წევრმა ქვეყანამ ვერ განმარტა ნათლად, თუ რა ოფიციალური სტატუსი ქონდა 2017-2021 წლების მართვის გეგმას დაგეგმვის პროცესებში. ასევე ყურადღება უნდა მიექცეს იმ ფაქტს, რომ მართვის გეგმით გათვალისწინებული მართვის კომიტეტი ჯერ არ არის შექმნილი. საჭიროა ამ გეგმის გადახედვა და განახლება.

გადაწყვეტილების სამუშაო ვერსია: 44COM7B.47

მსოფლიო მემკვიდრეობის კომიტეტი,

1. შეისწავლა რა WHC/21/44.COM/7B დოკუმენტი,

2. ეხმიანება რა 41 COM 7A.20 და 41 COM 8B.31 გადაწყვეტილებებს, მიღებულს 41-ე სესიაზე (კრაკოვი, 2017),

3. აღნიშნავს ღვთისმშობლის სახელობის ეკლესიის ახლად მოწყობილი სახურავის სამწუხარო წარუმატებლობას და წმინდა გიორგის ეკლესიაში ტენიანობის შეღწევის შედეგად დეგრადაციის პროცესის გაგრძელებას, რაც ქვის, მოზაიკისა და კედლის მხატვრობის დაზიანებას იწვევს,

4. მიესალმება წევრი ქვეყნის ქმედებას ღვთისმშობლის ეკლესიაზე დროებითი სახურავის მოწყობასთან დაკავშირებით და ეკლესიაში ქვის, კედლის მხატვრობისა და მოზაიკის დაზიანებაზე მონიტორინგსა და ანგარიშგებას და წევრი ქვეყნისგან მოითხოვს დაუყოვნებლივ:

ა) უზრუნველყოს ღვთისმშობლის ეკლესიისა და წმინდა გიორგის ეკლესიის გადახურვასთან დაკავშირებით უფრო მუშაობისთვის შესაფერისი გადაწყვეტილება ისე, რომ შესაძლებელი გახდეს კონსერვაციის ღონისძიებების უწყვეტად ჩატარება ტენიანობის შეღწევის საფრთხის გარეშე, და განხორციელებამდე წარუდგინოს ის მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს, მრჩეველი ორგანოებისთვის განსახილველად,

ბ) შეიმუშავოს ძეგლის ხარჯთაღრიცხვიანი კონსერვაციის პროგრამა, რომელიც მოიცავს ორი ეკლესიის კედლის მხატვრობის, მოზაიკისა და ქვის კონსერვაციის სამუშაოების

მონიტორინგს, კვლევასა და განხორციელებას და წარუდგინოს მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს, მრჩველი ორგანოებისთვის განსახილველად;

5. ასევე, წვერი ქვეყნისგან ითხოვს:

- ა) გააგრძელოს თავისი ძალისხმევა მონიტორინგის ინდიკატორების შესამუშავებლად იმ ატრიბუტების კონსერვაციული მდგომარეობის მონიტორინგისათვის, რომლებიც გამოხატავს ძეგლის გამორჩეულ უნივერსალურ ღირებულებას (OUV),
- ბ) განაგრძოს სამგანზომილებიანი სტრუქტურული მონიტორინგი წმინდა გიორგის ეკლესიაზე და კომპლექსში შემავალ სხვა მნიშვნელოვან ნაგებობებზე,
- გ) ობიექტის კონსერვაციული მდგომარეობის შესახებ შემდეგ ანგარიშში წარმოადგინოს ანგარიში საქართველოს მსოფლიო მემკვიდრეობის დაცვის საბჭოს საქმიანობებზე კომიტეტის მოთხოვნასთან დაკავშირებით, რომელიც ეხება საკოორდინაციო კომიტეტის შექმნას;

6. წვერი ქვეყანას დამატებით სთხოვს განიხილოს და განახლოს ძეგლის მართვის გეგმა და წარუდგინოს იგი მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს, მრჩველი ორგანოების მიერ განსახილველად და შექმნას მართვის კომიტეტი მისი განხორციელების მიზნით. ასევე, კვლავ უმეორებს მოთხოვნას წვერი ქვეყანას დანერგოს მექანიზმი, რომელიც საშუალებას მისცემს მართვის გეგმას ან მის ნაწილს იქონიოს სტატუსი დაგეგმვის პროცესებში;

7. მოუწოდებს საერთაშორისო საზოგადოებას გააძლიეროს მობილიზაცია წვერი ქვეყნისთვის მეტი ფინანსური და ტექნიკური დახმარების უზრუნველსაყოფად, მათ შორის, მსოფლიო მემკვიდრეობის ფონდის - "კონსერვაცია და მართვა" - საერთაშორისო დახმარება, რესურსების მოთხოვნით, რაც საშუალებას მისცემს ძეგლის საკონსერვაციო მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით განახორციელოს მოკლე და შუალედური ღონისძიებები;

8. და ბოლოს, წვერი ქვეყანას სთხოვს 2022 წლის 1 თებერვლამდე წარუდგინოს მსოფლიო მემკვიდრეობის ცენტრს განახლებული ანგარიში ძეგლის კონსერვაციული მდგომარეობისა და ზემოთ ჩამოთვლილი პუნქტების განხორციელების შესახებ მსოფლიო მემკვიდრეობის კომიტეტის მიერ განსახილველად 2022 წლის 45-ე სესიაზე.

2. Recalling Decision **43 COM 7B.82** adopted at its 43rd session (Baku, 2019),
3. Notes the information provided by the State Party concerning the work to secure and consolidate Notre Dame Cathedral in Paris, and commends the State Party for the efforts undertaken to ensure the safeguarding of the property;
4. Recommends that the securisation-consolidation works continue to be carried out with the greatest attention in order to preserve the damaged materials and fragments as much as possible, to ensure that future conservation is not predetermined by emergency interventions;
5. Also recommends, as work progresses towards the restoration phase, that the State Party strengthen the current coordination with UNESCO, ICOMOS, and ICCROM, which will provide three experts to assist the State Party, and engage in regular and enhanced dialogue with the World Heritage Centre and the Advisory Bodies, thus promoting a clearer understanding of the different restoration options that are being debated or considered and how they take into account the Outstanding Universal Value (OUV) of the property;
6. Encourages the State Party to invite a joint World Heritage Centre/ICOMOS/ICCROM Advisory mission as soon as circumstances permit, and in the meantime invites the State Party to submit exhaustive graphic and photographic documentation of the interventions already carried out and in progress, describing all stages of these interventions, before, during and after the work;
7. Invites the State Party, in accordance with Paragraph 172 of the Operational Guidelines, to inform the World Heritage Centre and the Advisory Bodies of proposals for the restoration of the damaged parts before irreversible decisions are made, as well as the system for monitoring the structural stability of the cathedral and preventive measures and actions to avoid future fire risks;
8. Requests the State Party to submit to the World Heritage Centre, by **1 February 2022**, a detailed updated report on the state of conservation of the property, in particular the measures taken for its consolidation, as well as the guidelines envisaged for its restoration, for examination by the World Heritage Committee at its 45th session in 2022.

47. Gelati Monastery (Georgia) (C 710bis)

Year of inscription on the World Heritage List 1994

Criteria (iv)

Year(s) of inscription on the List of World Heritage in Danger 2010-2017

Irreversible interventions as part of major reconstruction of the structure of Bagrati Cathedral

Previous Committee Decisions see page <http://whc.unesco.org/en/list/710/documents/>

International Assistance

Requests approved: 0

Total amount approved: USD 0

For details, see page <http://whc.unesco.org/en/list/710/assistance/>

UNESCO Extra-budgetary Funds

N/A

Previous monitoring missions

November 2003, June 2008, March 2010, April 2012: Joint World Heritage Centre / ICOMOS Reactive Monitoring missions; October 2014: ICOMOS technical evaluation mission to Gelati Monastery; January 2015: ICOMOS Advisory mission

Factors affecting the property identified in previous reports

- General need for interior and exterior conservation work on the monuments
- Construction of the visitor centre outside the Gelati Monastery
- Major reconstruction of the structure of Bagrati Cathedral (completed)
- Insufficient coordination between the Georgian Church and the national authorities (issue resolved)
- Lack of co-ordinated management system (issue resolved)
- Water (rain and groundwater)

Illustrative material see page <http://whc.unesco.org/en/list/710/>

Current conservation issues

On 29 November 2019, the State Party submitted a state of conservation report, the summary of which is available at <http://whc.unesco.org/en/list/710/documents/>. It provides information on measures implemented by the State Party in response to the Decision adopted by the World Heritage Committee at its 41st session (Krakow, 2017), as follows:

- An annual budget has been established for long-term preservation programmes;
- Restoration and stabilisation works were completed;
- Continuous digital monitoring of the structural stability of the Church of the Virgin has commenced;
- A decision has been taken to continue to house monks in the existing accommodation at the property;
- The Georgian Cultural Heritage Data Management Geo-Informational System and GIS Portal is open to public access;
- A participatory process has been established within the Cultural Heritage Council of the National Agency for Cultural Heritage Preservation of Georgia (NACHP);
- A *World Heritage Protection Council of Georgia*, which will include representation from key stakeholders, has been established through a Government Decree;
- The Management Committee provided for in the Management Plan 2017-2021 has not been established;
- The State Party is seeking assistance on developing monitoring indicators.

On 4 September 2020, the State Party informed the World Heritage Centre that the newly-installed tiled roof of the Church of the Virgin was failing, leading to rainwater damage that affected the wall paintings, mosaics and stonework. It also reported moisture related persistent problems in St George's Church. Remedial steps then undertaken included:

- A programme of monitoring and reporting on the wall paintings and mosaics;
- Installing a temporary sheet-metal covering directly onto the roof on the Church of the Virgin.

The State Party requested assistance from the World Heritage Centre and the Advisory Bodies to address this issue urgently. It provided additional information including a proposal to remedially install a temporarily roof over the Church of the Virgin, on which ICOMOS provided a technical review.

The State Party submitted additional documentation, outlining the actions undertaken as a response to the ICOMOS technical review. Following a digital meeting with the World Heritage Centre and Advisory Bodies on 1 April 2021, the State Party highlighted that specific expertise was required to undertake further emergency response and proposed a framework for collaborative methodological assistance.

Analysis and Conclusions of the World Heritage Centre, ICOMOS and ICCROM

The State Party has initiated many welcomed steps to address the Committee's past Decisions aimed to enforce the management system of the property, including its monitoring. The conservation actions undertaken have unfortunately not all been successful. The failure of the recently installed tiled roofs on the Church of the Virgin and the persistent moisture problems at St George's Church has resulted in damage to the wall paintings and mosaics inside both churches, which has a negative impact on the Outstanding Universal Value (OUV) of the property. The State Party's engagement with the World Heritage Centre and the Advisory Bodies to redress these problems is therefore welcome.

The action undertaken by the State Party to temporarily cover the roof of the Church of the Virgin is likewise welcome, but a solution which will allow reroofing while safeguarding the church is needed. The State Party has made proposals to improve the covering of the church. These have been reviewed by ICOMOS, which recommended that the St George's Church also urgently be covered in such a manner that rain and snow is kept away from the building, while allowing conservation work to continue.

These problems exacerbate the fragile state of conservation of this property. It is disconcerting that this situation has arisen so soon after the removal of the property from the List of World Heritage in Danger in 2017 (Decision **41 COM 7A.20**). Some of the Committee's requests from its 2017 Decision related to the significant boundary modification of the property (**41 COM 8B.31**) remain to be addressed, which, if implemented, offer mechanisms to address the new problems as well. This includes the request to implement a system of documentation of conservation. It is therefore recommended that the Committee requests the State Party to urgently develop a costed conservation programme, including monitoring, research and implementation for the property, including all wall-paintings, mosaics and stonework of the two churches, and submit this to the World Heritage Centre for review by the Advisory Bodies. The Committee may wish to call on the International Community to provide technical and financial assistance to the State Party to safeguard this property in line with the approved conservation plan.

More information on which monitoring indicators are used to monitor the attributes of OUV is required. The tri-dimensional structural monitoring system already in use at the Church of the Virgin should be extended to St George's Church and other important structures of the property.

The establishment of the World Heritage Protection Council of Georgia is welcome. However, it remains unclear if and how this Council will act as the coordinating committee for this property as requested by the Committee (**41 COM 8B.31**). An update on the activities of this Council in addressing the conservation challenges at this property would be welcome. The State Party has not provided clarity on how the Management Plan 2017-2021 has been given official status in planning processes. It is also of concern that the Management Committee provided for in the Management Plan has not been established yet. This plan will need to be reviewed and updated.

Draft Decision: 44 COM 7B.47

The World Heritage Committee,

1. Having examined Document WHC/21/44.COM/7B,
2. Recalling Decisions **41 COM 7A.20** and **41 COM 8B.31**, adopted at its 41st session (Krakow, 2017),
3. Notes the unfortunate failure of the new roof of the Church of the Virgin and the continuing degradation through moisture ingress in St George's Church which is leading to decay of stonework, mosaics and wall paintings;
4. Welcomes the State Party's action to install a temporary roof over the Church of the Virgin, and its monitoring and reporting of the damage to the stonework, wall-paintings and mosaics in the churches of the property, and requests the State Party to urgently:
  - a) *Provide a more workable solution to covering over both the Church of the Virgin and St George's Church in a manner that allows for conservation activities to take*

place uninterruptedly without risk of moisture ingress, and submit this to the World Heritage Centre for review by the Advisory Bodies before implementation,

- b) Develop a costed conservation programme for the property, including monitoring, research and implementation of conservation work to wall-paintings, mosaics and stonework of the two churches, and submit this to the World Heritage Centre for review by the Advisory Bodies;*
5. Also requests the State Party to:
    - a) *Continue its efforts to develop monitoring indicators for monitoring the state of conservation of the attributes that convey the Outstanding Universal Value of the property,*
    - b) *Extend the tri-dimensional structural monitoring to St George's Church and other important structures at the property as well,*
    - c) *Provide a report on the activities of the World Heritage Protection Council of Georgia in relation to the Committee's request for a coordinating committee for this property in its next report on the state of conservation of this property;*
  6. Further requests the State Party to review and update the Management Plan for the property and submit this to the World Heritage Centre for review by the Advisory Bodies, and establish a Management Committee for its implementation, additionally, reiterates its request to the State Party to consider putting in place a mechanism that will allow the Management Plan, or part of it, to have status in planning processes;
  7. Calls for an increased mobilization of the international community to provide more financial and technical support to the State Party, including through a request to the World Heritage Fund "Conservation & Management" International Assistance, to implement the short- and medium-term measures to improve the state of conservation of the property;
  8. Finally requests the State Party to submit to the World Heritage Centre, by **1 February 2022**, an updated report on the state of conservation of the property and the implementation of the above, for examination by the World Heritage Committee at its 45th session in 2022.

48. Historical Monuments of Mtskheta (Georgia) (C 708)

See Document WHC/21/44.COM/7B.Add

49. Budapest, including the Banks of the Danube, the Buda Castle Quarter and Andr ssy Avenue (Hungary) (C 400bis)

See Document WHC/21/44.COM/7B.Add